Nyilatkozat

A magyar vidéki térségek LEADER közösségi alapú jövőjéért

Mi, a **„Vidékfejlesztés a kohéziós politikában 2028–2034” LEADER Workshop** résztvevői – 40 magyar helyi akciócsoport szakmai vezetői, 2026. szeptember 23-án, Kakucson az alábbi közös nyilatkozatot fogadjuk el:

Üdvözöljük Magyarország csatlakozását az uniós Vidékfejlesztési Paktumhoz, és készek vagyunk szakmai tudásunkkal, helyi tapasztalatainkkal és közösségi kapcsolatainkkal hozzájárulni a magyar politikai vállalás gyakorlati megvalósításához.

Meggyőződésünk, hogy Magyarország vidéki térségeinek jövőjét nem lehet kizárólag központi programokkal és ágazati intézkedésekkel alakítani. A sikeres vidékfejlesztéshez valódi partnerségre, helyi döntési lehetőségekre, a helyi közösségekben felhalmozott tudás elismerésére és kiszámítható finanszírozásra és van szükség.

A vidéki térségek nem perifériák, hanem a nemzeti fejlődés egyenrangú partnerei. Összhangban az Európai Unió 2040-ig tartó, „Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára” szakpolitikai keretrendszerével, olyan vidékpolitikát javaslunk Magyarországon, amely a közösségek saját adottságaira épít, ezzel érvényesítve a szülőföldön való boldogulást garantáló európai „helyben maradás jogát” (*Right to Stay*).

Ennek érdekében az alábbi, hét közös célt és szakpolitikai javaslatot fogalmazzuk meg.

1. A vidéki közösségek hangja jelenjen meg a döntéshozatalban

Kezdeményezzük a széles körű vidéki társadalmi egyeztetés elindítását, amelynek eredményeként létrejön az alulról építkező, állandó magyar Vidékfejlesztési Paktum – javasolt hazai elnevezéssel – a Vidéki Társadalmi Egyeztetés Fóruma**,** az érintett minisztériumok, más kormányzati szervek, a helyi akciócsoportok, az önkormányzatok, a civil szervezetek, a tudomány releváns képviselői, a helyi vállalkozások, a fiatalok és más vidéki közösségek képviselőinek részvételével, az EU Vidéki Paktumának (*Rural Pact*) szellemiségében. A Fórum feladata, hogy közvetlen beleszólást biztosítson a magyar vidék számára, hatékonyan előmozdítva az uniós alapok közötti szinergiákat, valamint a vidék szempontú vizsgálat (*rural-proofing*) módszertanának érvényesítését minden ágazati politikában.

A párbeszéd legyen rendszeres, átlátható és dokumentált, javaslatai pedig jelenjenek meg a 2028–2034-es időszak tervezésében, a kormányzati döntésekben és a fejlesztési programokban.

2. Érvényesüljön a szubszidiaritás és a valós helyi döntéshozatal

A vidéki térségeket érintő döntéseket helyben kell meghozni, hiszen rendelkezésre áll a megfelelő tudás, felelősség és közösségi felhatalmazás. Itt az ideje bízni a vidéki társadalomban, a helyi tudásban és megoldó képességben. Az akciócsoportok kapjanak tényleges döntési hatáskört a helyi fejlesztési stratégiák kialakításában, a támogatási célok meghatározásában és a helyi projektek kiválasztásában. A helyi döntések tartalmát központi szinten csak jogszerűségi és szabályossági szempontból, valamint a regionális és országos stratégiákhoz való illeszkedés alapján lehessen felülvizsgálni, az indokoltsághoz társadalmasítási folyamat igazolása szükséges.

Különös figyelmet kell fordítani a fiatalok helyben maradására és visszatérésére, a generációváltásra, a vidéki vállalkozásokra, a nők lehetőségeire, az idősödő társadalomra, valamint az aprófalvak, tanyás térségek, kisvárosok és várostérségek eltérő szükségleteire. A fejlesztések erősítsék a vidéken élés vonzóbbá tételét a fiatalok számára.

3. A helyi akciócsoportokat stratégiai fejlesztési partnerként kell elismerni

A helyi akciócsoportok olyan térségi partnerségek, amelyek helyismerettel, közösségszervezési tapasztalattal, kapcsolati hálóval, fejlesztési tudással és nemzetközi együttműködési gyakorlattal rendelkeznek, így a HACS-ok stratégiai partnerként tudnak részt venni a nemzeti és regionális partnerségi tervek, a vidékfejlesztési programok és a területi beavatkozások tervezésében, végrehajtásában és értékelésében. Mi, jelen nyilatkozat aláírói felajánljuk tapasztalatunkat, tudásunkat, helyi hálózatainkat, együttműködésünket és hozzájárulásunkat ahhoz, hogy akciócsoportjaink aktív tagjai és minden helyi lakos felkészülten vegyen részt az egyeztetési folyamatokban, a jövőbeni stratégiai tervezésben és a megvalósításban, és elsősorban abban, hogy a LEADER visszatérjen a hét alappilléren alapuló helyi fejlesztési folyamathoz a vidéki térségek sikeres jövője érdekében.

4. Legyen elkülönített és kiszámítható forrás a LEADER számára

Kezdeményezzük, hogy az készülő Egységes Nemzeti Tervben maradjon fenn a LEADER számára a helyi beavatkozások megvalósításához szükséges elkülönített forrás. A HACS finanszírozás mértékének igazodnia kell a térségek szükségleteihez és a működés tényleges költségeihez.

5. Több alapból finanszírozott helyi fejlesztés

A fejlesztések alapegysége egyre inkább a funkcionális térség legyen, város-falu együttműködéssel; a települések közötti gazdasági, közlekedési és szolgáltatási kapcsolatokra építve. Egyetértünk azzal az európai megközelítéssel, hogy a vidéki élet kihívásai nem választhatók szét mezőgazdasági, gazdasági, társadalmi, környezeti vagy infrastrukturális ágazatokra.

Támogatjuk a közösség-vezérelt helyi fejlesztés szélesebb körű magyarországi alkalmazását, az integrált nemzeti programot és a ’multisectoral’ megközelítést.

6. Egyszerűbb, arányosabb és kiszámíthatóbb szabályozásra van szükség

A LEADER működését a bizalomra, az arányosságra és az eredményorientált megközelítésre kell építeni. Kezdeményezzük az egyszerűsített adminisztrációt, az egységes digitális ügyintézést, a párhuzamos ellenőrzések megszüntetését, a döntési és kifizetési határidők betartását, valamint a visszamenőleges szabályértelmezések kizárását.

7. Minden szakpolitikában érvényesüljenek a vidéki szempontok, a vállalásokhoz végrehajtási terv, mérhető célok és nyilvános értékelés kapcsolódjon

Kezdeményezzük a vidéki hatásvizsgálat, azaz a *rural proofing* kötelező és átlátható magyarországi bevezetését. Az új jogszabályok, stratégiák és támogatási programok elfogadása előtt meg kell vizsgálni azok vidéki lakosságra, szolgáltatásokra, vállalkozásokra, önkormányzatokra és közösségekre gyakorolt hatását.

A vizsgálatba már a tervezés korai szakaszában be kell vonni a helyi akciócsoportokat és más vidéki szereplőket. Az eredményeket területi adatokkal alátámasztva, nyilvánosan hozzáférhető módon kell bemutatni. Szükség van a munkatársak rendszeres képzésére, a tapasztalatátadásra, a fiatal szakemberek bevonására, továbbá a hazai és nemzetközi hálózati együttműködések támogatására, hogy az akciócsoportok valóban felkészült helyi fejlesztési egységek lehessenek a jövő vidékfejlesztési intézményi struktúrában.

Kérjük, hogy a Kormány EU Vidékfejlesztési Paktumhoz kötődő politikai vállalásaihoz készüljön nyilvános végrehajtási terv, egyértelmű felelősségi körökkel, határidőkkel, mérhető eredménycélokkal és megfelelő pénzügyi háttérrel. Minden ezzel kapcsolatos tevékenységben érvényesüljön a széleskörű, a helyiek hangját felerősítő társadalmi részvétel, amely helyben kezdődik, sokszínű és demokratikus.

Záró vállalás

A nyilatkozat elfogadói készek szorosan és reprezentatív alapon együttműködni a kormányzati, önkormányzati, szakmai és európai uniós partnerekkel annak érdekében, hogy a fentiek beépüljenek Magyarország hosszú távú vidékfejlesztési stratégiájába és a 2028–2034-es nemzeti és regionális partnerségi tervbe.

Vállaljuk, hogy saját szervezeteinkben és térségeinkben is erősítjük a részvételt, az együttműködést, az innovációt, a tudásmegosztást és a helyi közösségek felelősségvállalását, hatékonyan növelve ezáltal a vidéki térségek ellenálló képességét (rural resilience).

Kérjük és támogatjuk abban Magyarország kormányát, az Európai Unió intézményeit és valamennyi érintett szakpolitikai szereplőt, hogy a vidéki közösségekre ne kizárólag a fejlesztések kedvezményezettjeiként, hanem partnerként, Európa és Magyarország jövőjének felelős alakítóiként tekintsenek.

Kakucs, 2026. szeptember 23.

A 2026. szeptember 23-i „Vidékfejlesztés a kohéziós politikában 2028–2034” LEADER Workshop résztvevői a csatolt jelenléti ív szerint.